

Sjurdar

Færviste Qvæder

om

Sigurd Fosnerbane og hans Æt,
Med et Anhang.

Samlede og oversatte
af
Hans Christian Lyngbye,
Sognepræst i Gjesing.

Med en Indledning af P. E. Müller, Dr. og Prof. i Theol.
Udgivne ved lgl. allernaadigst Understøttelse.

Drengene i Dragsund paa Færøe.

København 1822.

Trykt hos G. E. Mønsthoff, lgl. priv. Bogtrykker.

147. Hlun Taattur. 148. Skaida Taattur. 149. Staadara Vujfa. 150. Stulku Taattur. 151. Puigan, Iura brandi Paaban inni. 152. Qvört Skeal tu ruja, Oulavur mujn. Om Ole og Otter Doin- betur. 153. Heava Tiit hœirt fraa Aarudeal. 154. Svarti Svajn four eát hija feár Konu. 155. Stuija lillu Vujfa. 156. Fimtan vouru tajar Kler- kar. 157. Steára Taattur.	158. Miru Smujbe Taattur. 159. Snildu Tungur tear bera mán fo vuja, Ee heá- vi fingji fo omdan aja Sting uj mujna vin- fra Sufu. 160. Stelt Signa lillu Brður tongu paa Hand. 161. Harra Pedur o Elin uj Borg. 162. Sadli Rujma. 163. Teá veár ungi Bjöda- kalli. 164. Bispins fjug Dóttur. 165. Hustruins Vujfa um Huusbondan. 166. Övita Vujfa.

De trende først anførte Dvædet staae i nogen, dog kun
 fjern Forbindelse med de ebbiste Forstillinger; men at de ere
 meget gamle, og i den nærværende Form-Omarbejdelse af
 ældre Sange, viser allerede den Omstændighed, at der i fore-
 rige Læber har været paalagt Straffebod for at synge dem.
 Dr. Pastor Schrøter har, tilfældigvis skrevet af disse
 Sange, tilsendt mig Oversættelser deraf, ledsagede med An-
 mærkninger. Dvædet om Odin fra Xegaard er mindst mærke-

ligt; af betvende andre følge Hr. Pastor Schrøters Over-
sættelser, som Anhang til denne Samling.*)

Professor K a s t siger i sin islandske Grammatik, 11ste
Side, at den islandske Versbygning er i det Færøiske næsten
aldeles bortfalden. Dog mener Hr. Pastor Schrøter, at
fjendelige Spor deraf ere tilbage, ikke blot i de ældre Lieder,
som Loka Tøaht, og Skrymners Nise, men endog i flige nyere
Lieder, som ere de meest trivielte, nemlig digtede af flige M-
mændsfolk, der mindst vende til de fremmede Sange, og deraf
for ere meest inde i Sprogets egen Mand. Alle Lieder hen-
fører Hr. Pastoren til tvende Versemaak Det ene, hvortil
hører Loka Tøaht og nogle faa andre, scankeer han saaledes:

*) Til et Beviis paa, at Einbringen om Loke endnu har vedlige-
holdt sig paa Færøerne tjener følgende Sagn, som efter Hr.
Pastor Schrøters Uttring endnu skal fortælles. Loke havde
emfaabt sig til alle Slags Dyr, for at erfare, hvilken Dyreslag
havde det værst i Livet; derpaa havde han fortalt de andre
Guder, at han vel som Galhund havde haft stor Nøie med at
staae imod Havsølgen; det var dog værre at være Høfugl
(en Fugl, der lægger Hø); men ingen haarbere Vinter havde
han haft, end da han var Hoppe, og bragtig med Høsten Gra-
ne (Sigaard Høsteraabens Høst).

P. G. R.

Ogsaa i Bessyffel erindres Loke endnu i vore Dage, som
Opbav til Dødt, og navnlig til Utrub; thi Tomfrubaar (Po-
lytrichum commune) kaldes her endnu Lørens Høvre; og
naar denne Rodart om Foraaret kommer frem paa de saubige
Lagre, sege Bønderne: Nu saar Loke sin Høvre.

P. G. S.

19. Gujflar o han Hjarnar,
 Iúkingarnir tvajr,
 Fouru leár aa Hunaland,
 Faat kan fora Fajun.
20. Up stou Grimild Drotningjin,
 Hin svinna o hin seála:
 Qvittar tú aa Hunaland,
 Leát mee filgja teár.
21. Ee kan aj sauggja, mujn seála Mouir,
 Eát tujni Ejun graata:
 Baaran brujtur aa Bljauman tujn,
 Teá kan Ee ikkji sjaá.
22. Sveáráji Grimild Drotningjin,
 Uj filá Ori taa:
 Teák tú hetta Runarkjelvi,
 O pasfa veál uppaa.
23. Teák tú hetta Runarbelti,
 Bint um tujnar Lendar;

19. Faat kan Fajun fora, eller efter Rimets Telligheb: Faat kan fora Fajun; en Talemande, som et sjelden forekommet i de færste Sange, og forklæres herhen: Ingen kan mod. saae Stjebnens Beslutning. Faat, isl. fátt af far o: saa. Fora er det isl. forda o: undstøe. Fajur, isl. feigr o: den, som snart skal døe, morti distinatus; dette Ord findes og i Peder Syvs Kempeviser 2 Part No. 30, S. 28. Han er saa sag en Mand; det bruges og endnu i Guldbrandtsbaleen Norge: see Saga, et Fjerdingaarskrift 1216, 1. Blad

19. Sistor, Hjarnar, Gjukungar,
 Eig unge lode lottle;
 De droge med til Hunaland,
 Men Eljebnen ei kan rottle.
20. Dpfled Grimild Dronningen,
 Saa væn og yndelig:
 Drager du til Hunaland,
 Da lad mig følge dig.
21. Jeg kan ei taale, Røder fjær,
 At Graad dit Die vaber,
 Den Dove blegner Rinden din,
 For dig ei saadant sader.
22. Svared'. Grimild Dronningen,
 Dg første Død var saa:
 Tag da mod denne Runestof
 Dg pas du vel derpaa.
23. Mod dette Runebelte tag,
 Dg bind dig det om Lende;

Pag. 214. — Fajun er formodentligen en Barbarisme for Rominationis Fajur; altsaa: Fajun kan saant Foru o: Den, som er bestemt til Døden, kan ikke undflye. En Levning af den hedenske Lore om GataliLne, som Almuen endnu ofte hænger ved.

21. Bauran, ist. Bára, Helge, Hove. Den bryder paa, eller beskadiger, din Blomme, din Rosenkæmb.
22. Runarkjeldur o: Runestøtte, Runestof, en trind Stof med Runer paa; af det ist. Kessi, Kæle, en trind Stof; Kessi bruges endnu i Guldbrandebalen i Norge.

2. Da traal op den mørke Ahl,
Solens Elin tog Ende;
Bonden vilde glad og suuk
Hjem til sin Bolig vende.
3. Da traal op den mørke Ahl,
Id Kvælb gled Dagen snare,
Bonden vilde glad og suuk
Hjem til sin Bolig fare.
4. Det lybner i den mørke Ahl,
Det lybner ad Veien lange;
I Etoven Bonden Strømner faae
Saa mægtig mod sig gange.
5. Strømner stæg af Jorden op,
Stært ved Odins Evne;

af draga. — Mirkur, isl. myrkr o: mørk. — Eal, isl. el og jel o: Byge, Regnbyge. — Fejin, isl. fegin o: glad. — Fafur, isl. fás o: tilbøielig, beredvillig, heade; (deraf illfás o: Fædste). Ordet bruges endnu i Færdanger i Norge; see Norske Bib. Selsk. Skr. Nye Saml. Iste B. Pag. 321.

4. Luffir, isl. lyfir o: det lyser, liare; op. — Det lybner bruges endnu i Island; men blot i Bemærkelsen af Synildens Stjnl. — Laj, isl. Leid o: Bei.

5. Jödr, isl. Jörd o: Jord. — Ouvin, isl. Ódin, er forbrelet for Oudin. Der påstaaes, at dette Ravn, ligesom Strømner, er i Runkenes Tid forandret fra Oudin til Ouvin o: den Galnes; maaffes af det isl. Ovunn o: den desperate, den fortvivlede; thi da Blisen, som hedent, ei maatte synges, forebreiede Indvaanerne, der holdt af deres gamle Sange, de hedent Ravn; det var da ei hedent Gud, men Stjernet

Tijil Talv uj Hendi beár,
O bajnt aa Bondin Ævnrir.

6. Tijil Talv uj Hendi beár
Eáv qvujta Elfiñbajni;
So vouru tajr Terningar
Eáv rejar Gudli rajna.
7. Rifin so tiil Orar tekur,
Rujkur eáv trelskum Alvi:
Sedist niur, Söti mujn,
Viit lajkum tujt vi Talvi.
8. Bondin sveárají o seji Ná,
Teá man aj so vera,
Ee heávi ikkji lart eát lajka Talv,
Idla neákra Skjemtan gjera.

man fang, og Wulsten, som var paalagt for Overtrædelsen, skal man for at betale. L o k e, som omtales i følgende Sang, behøvebe man ei at forbreie, da dette Ord, isl. Loki, betyder en Loffer, en Bedrager, altsaa noget Ondt. Bed D d i n forstode eller 6 vore gamle nordiske Forsædres Berdens Staber og Behæfster. Rimeligvis er dette Ord en ved Vocalernes Omvexling forandret Udtale af Adon; Hebræernes Adonai o: Herren, Gud; thi naar man sæmfatter de hebr. Navnes af dette Ord, kan man ligesaa godt læse Odin som Adon.—Tijil Talv o: Legtafl, et Brætspil, Skakspil, Tablebord af Legsteen eller Porcelain; af det isl. Tigi o: Legsteen, og Tabl. o: Brætspil. Færøerne skal være gode Skakspillere. Lucas Dodes siger i hans Færoa referata Pag. 252. „ubi beris Wictelshæb fortipste de sig meget med Skak-Spil, hvoribi mange ere vel

Han Tavlebræt i Hænde har,
 Paa Borden beent mon seene.

6. Han Tavlebræt i Hænds har
 Af hviden Elfenbeen;
 De Læringer ei andet var
 End Guldet rød og reen.

7. Wisen saa til Debe tog,
 Af riig og arger Wt;
 Sidt ned hos mig, min gode Ven,
 Vi lege vil i Bræt.

8. Borden sværed' dertil: Nei,
 Kan ikke saadant gjøre;
 Jeg har ei lært at lege Tavl,
 Ei nogen Stjemt at føre.

---

uførde, Dvinsfoldene saavel som Mandfoldene." Skaktafl var i Oldtiden bekendt og brugelig; det hedder om Sigurd Fosnerabane: „Reigin opfostrade Sigurd i Hjalpreks Gaard, og lærte ham Eldens Kunster, Skaktafl, Stuner og mange Kunstgemaal." See Müllers Sagabibl. 2 D. Pag. 54. — Bajt, af det isl. baimn = lige, snørlige; det bruges endnu i Norge. Stevna, isl. Refna = fyre Kaasen etsteds hen.

7. Wiig (isl. ríkr) af ondskabfuld Styrke. Trellkur er vel af det isl. thrœlslund = Trækskab, ondt Gemyt. Viit, isl. vid, er Dualis, Si to, ligesom Tiit, thid; eller Vear, Teár, isl. Vér, Tér. — Alvi per metathesin for Avli, isl. All = Styrke, ligesom Talv, for Tavl; se og Jemals Av. S. 32.

8. Neakra, isl. nockra, af nockr = nogen.